

Základní statistické údaje ekologického zemědělství k 31.12.2013

A. Právní úprava pro ekologické zemědělství, kontrola

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná legislativou, a to evropskou legislativou (nařízení Rady 834/2007 a nařízení Komise 889/2008) a národní legislativou (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním této legislativy, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

Ministerstvo zemědělství pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování legislativních pravidel. V případě, že jsou legislativní pravidla plněna, vydá kontrolní organizace pro daný zemědělský podnik certifikát. Certifikovanou biopotravinu pozná spotřebitel podle evropského loga BIO, označení původu surovin, národního loga BIO a podle kódu příslušné kontrolní organizace.

Nové nařízení EU týkající se kontrolního systému EZ

V roce 2012 se začalo na úrovni EU projednávat nové nařízení týkající se změn v oblasti kontrolního systému. Jedná se o nařízení Komise (EU) 392/2013, které vyšlo v úředním Věstníku dne 29. 4. 2013.

Účelem nového nařízení EU č. 392/2013 je především zpřesnit, zpřísnit i lépe koordinovat výkon kontrolního a certifikačního systému ekologického zemědělství. Hlavní oblasti nového nařízení jsou:

- odběry vzorků, počet vzorků, které musí být každoročně kontrolní organizací odebrány a podrobeny analýze, musí být minimálně 5% z celkového počtu jím kontrolovaných subjektů,

- analýza rizik, kontrolní organizace musí mít zpracovávánu analýzu rizik, v souladu s touto analýzou musí v daném roce proběhnout minimálně u 10% kontrolovaných subjektů dodatečné kontroly a dále musí být alespoň u 10% kontrolovaných subjektů provedeny neohlášené kontroly,

- musí být jasně stanoven proces výměny informací mezi kontrolními organizacemi, zejména se jedná o výměnu informací o kontrolovaných subjektech při změně kontrolní organizace,

- také musí být zpracován konkrétní seznam porušení pravidel ekologického zemědělství, které mají vliv na certifikaci produkce.

Nové nařízení bude mít dopad na činnost MZe i kontrolních organizací, nabylo účinnosti od 1. 1. 2014.

Celkově je možné říci, že systém ekologického zemědělství je stabilizovaný a stojí na pevných základech. Proto je nutné pečlivě posuzovat a implementovat všechny změny, které by mohly systém ekologického zemědělství zásadním způsobem ovlivnit, a to včetně oblasti kontroly a certifikace, která je pro správné fungování systému ekologického zemědělství zásadní.

Kontrolní systém

V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCERT AG, BIOKONT CZ, s.r.o. a Bureau Veritas Czech Republic s.r.o.). Všechny 4 kontrolní organizace musí plnit podmínky normy ČSN EN 45011 (závazná norma pro kontrolní a certifikační postupy), inspektoři provádějící kontrolu musí mít dostatečné vzdělání a praxi, organizace musí mít dostatečné technické a materiální vybavení.

Nová kontrolní organizace

Bureau Veritas je novou kontrolní a certifikační organizací. Již koncem roku 2011 požádala společnost Bureau Veritas na MZe o možnost vykonávat kontrolu a certifikaci v ekologickém zemědělství. V souladu se zákonem o ekologickém zemědělství vypsalo MZe veřejnou soutěž, na základě které byla společnost výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství pověřena. Podmínkou pro uzavření smlouvy s MZe byla akreditace Českého institutu pro akreditaci (ČIA) podle normy ČSN EN 45011 právě pro oblast certifikace v ekologickém zemědělství.

Příprava na akreditaci probíhala prakticky po celý rok 2012 a v prosinci 2012 byla akreditace dokončena auditem ČIA a vystavením příslušné akreditace. Na základě této akreditace byla dne 20.12.2012 podepsána smlouva mezi MZe a společností Bureau Veritas. Od 1. 1. 2013 tak společnost Bureau Veritas funguje na stejné úrovni jako dosavadní kontrolní organizace KEZ o.p.s., ABCERT AG a Biokont CZ, s.r.o. Je také připojena na registry MZe, na registr půdy LPIS, na registr zvířat i na registr ekologických podnikatelů.

Zájemcům o biocertifikaci u společnosti Bureau Veritas doporučujeme navštívit jejich webové stránky www.ekozemedelstvi.cz, kde se dozví všechny potřebné informace. Bioproduktům certifikovaným organizací Bureau Veritas bylo přiděleno kódové označení CZ-BIO-004.

Již v současné době se organizace Bureau Veritas aktivně podílí na kontrolách a certifikacích ve Francii, Švýcarsku, Německu, Velké Británii a Slovinsku. Provádí kontroly v souladu s normami Qualité-France SA (Francie), BIOSUISSE (Švýcarsko), Naturland (Německo), nebo Soil Association (Velká Británie). Ve Slovinsku je společnost pověřena výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství obdobně jako u nás. Bureau Veritas je aktivní i v ostatních zemích světa, například v USA, kde certifikuje podle National Organic Program – NOP, dále působí v Indii, Maroku nebo Madagaskaru.

V České Republice má Bureau Veritas několikaletou tradici jako zlatý partner soutěže Česká biopotravina roku a na tuto tradici navazuje právě výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství.

B. Statistické údaje k 31.12.2013

Počet ekologických zemědělců za rok 2013 mírně narostl. K 31. 12. 2013 jich hospodařilo 4 060, a to na celkové výměře 493 394 ha, což představuje podíl 11,68% z celkové výměry zemědělské půdy. Výměra orné půdy dosahuje téměř 60 000 ha, zvýšila se výměra vinic v ekologickém zemědělství na současných více než 1000 ha. V ekologickém zemědělství hospodaří dále 15 včelařů.

Srovnání základních statistických ukazatelů EZ

	31. 12. 2012	31. 12. 2013	Meziroční nárůst za rok 2013
Počet ekofarem	3 934	4 060	126
Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství (ha)	490 762	493 394	2 632
Podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy (%)	11,60	11,68	0,08
Výměra orné půdy (ha)	58 489	57 654	-835
Výměra trvalých travních porostů (ha)	407 219	411 015	3 796
Výměra trvalých kultur (sady) (ha)	6 672	6 792	120
Výměra trvalých kultur (vinice) (ha)	1 000	1 037	37
Výměra trvalých kultur (chmelnice) (ha)	11	14	3
Ostatní plochy (ha)	17 371	16 882	
Počet výrobců biopotravin	454	493	39

C. Porovnání aktuálních statistických údajů s předchozími lety

Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR

Rok	Počet podniků celkem	Výměra zemědělské půdy v EZ v ha	Procentický podíl ze zem. půdního fondu
1990	3	480	-
1991	132	17 507	0,41
1992	135	15 371	0,36
1993	141	15 667	0,37
1994	187	15 818	0,37
1995	181	14 982	0,35
1996	182	17 022	0,40
1997	211	20 239	0,47
1998	348	71 621	1,67
1999	473	110 756	2,58
2000	563	165 699	3,86
2001	654	217 869	5,09
2002	721	235 136	5,50
2003	810	254 995	5,97
2004	836	263 299	6,16
2005	829	254 982	5,98
2006	963	281 535	6,61
2007	1318	312 890	7,35
2008	1 946	341 632	8,04
2009	2 689	398 407	9,38
2010	3 517	448 202	10,55
2011	3 920	482 927	11,40
2012	3 934	488 658	11,46
2013	4 060	493 394	11,68

Počet výrobců biopotravin v letech 2001-2013

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet výrobců biopotravin	75	92	96	116	125	152	253	422	497	626	646	454*	493

*Úbytek počtu výrobců biopotravin v roce 2012 byl způsoben omezením činnosti společnosti Billa, která ukončila v průběhu roku dopékání biopečiva ze zmražených polotovarů ve svých provozovnách

Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (ha)

Plochy	rok 2001 výměra	rok 2002 výměra	rok 2003 výměra	rok 2004 výměra	rok 2005 výměra	rok 2006 výměra	rok 2007 výměra
Orná půda	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 478,57	29 505
TTP	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 189,53	257 899
Trvalé kultury	963	898	928	1 170	820	1 195,61	1 870
Ostatní plochy	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 670,97	23 616
Celkem	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 534,68	312 890

Plochy	rok 2008 výměra	rok 2009 výměra	rok 2010 výměra	rok 2011 výměra	rok 2012 výměra	rok 2013 výměra
Orná půda	35 178	44 906	54 937	59 281	58 489	57 654
TTP	281 596	329 232	369 272	398 060	407 219	411 015
Trvalé kultury (sady)	2 764	3 678	5 128	6 453	6 672	6 792
Trvalé kultury (vinice)	341	645	803	965	1 000	1 037

Trvalé kultury (chmelnic e)	0	8	8	10	11	14
Ostatní plochy	21 753	19 890	18 054	18 158	17 371	16 882
Celkem	341 632	398 407	448 202	482 927	488 658	493 394

Podíl jednotlivých kultur na celkové výměře ekologického zemědělství (%)

Plochy	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
Orná půda	8,78	8,31	7,70	7,50	8,1	8,34	9,43	10,30	11,38	12,27	12,29	11,76
TTP	89,69	90,13	90,86	89,40	82,4	82,5	82,42	82,42	82,63	82,38	82,42	83,13
Trvalé kultury	0,45	0,38	0,36	0,40	0,30	0,42	0,60	0,91	1,08	1,33	1,54	1,57
Ostatní plochy	1,08	1,18	1,08	2,70	9,2	8,74	7,55	6,37	4,91	4,02	3,75	3,54
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Plochy	rok 2013
Orná půda	11,69
TTP	83,30
Trvalé kultury	1,59
Ostatní plochy	3,42
Celkem	100

D. Dotace v ekologickém zemědělství

Vyplacené finanční prostředky v rámci agroenvironmentálního opatření „Ekologické zemědělství“ - dotace na plochu zařazenou do ekologického zemědělství nebo přechodného období v letech 1998 - 2013

Rok	Vyplacené finanční prostředky
1998	48 091 000
1999	84 168 000
2000	89 101 971
2001	167 966 104
2002	210 861 131
2003	230 810 809
2004	292 200 000
2005	285 828 855
2006	304 995 064
2007	536 410 176
2008	687 594 517
2009	980 809 000
2010	1 154 028 000
2011	1 160 709 973
2012	1 245 193 855
2013	1 256 975 454

Od roku 2007 je podpora ekologickým zemědělcům na plochu vyplácena v rámci Programu rozvoje venkova 2007 – 2013. Výše dotace byla pro rok 2013 následující:

- a) 155 EUR/ha při hospodaření na orné půdě, s výjimkou pěstování zeleniny nebo speciálních bylin,
- b) 89 EUR/ha při hospodaření na travních porostech pro 100 % ekologického zemědělce (bez souběhu s konvenčním zemědělstvím), 71 EUR/ha pro zemědělce se souběhem
- c) 849 EUR/ha, při obhospodařování vinic, ovocných sadů nebo chmelnic/ 510 EUR/ha při obhospodařování extenzivních ovocných sadů
- d) 564 EUR/ha při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě

Od roku 2007 jsou ekologičtí zemědělci a výrobci biopotravin bodově zvýhodněni také v následujících pěti investičních opatření PRV, jde o Osy I a III:

- Modernizace zemědělských podniků
- Zahájení činnosti mladých zemědělců
- Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
- Podpora cestovního ruchu
- Diverzifikace činností nezemědělské povahy

V tomto programovacím období 2007-2013 jsou v rámci Programu rozvoje venkova finančně podporováni jak ekologičtí zemědělci, tak výrobci biopotravin. Od roku 2012 je ale zastaven příjem žádostí u nových žadatelů, v letošním roce tak budou dotací na plochu podporováni pouze stávající ekologičtí zemědělci. Do konce roku 2014 už pravděpodobně nebude vyhlášeno ani investiční opatření „Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům“, v rámci kterého byli bodově zvýhodněni výrobci biopotravin při investicích na výstavbu nebo rekonstrukci výrobních provozů nebo skladovacích kapacit.

Zároveň se připravují dotační podmínky od roku 2015. Zatím lze říci, že dotace pro ekologické zemědělce bude pokračovat, v současné době se řeší konkrétní podmínky pro poskytnutí dotace na plochu zařazenou do ekologického zemědělství. Stejně tak je cílem pokračovat i v podpoře výrobců biopotravin. Vzhledem k tomu, že všechny návrhy jsou zatím pouze na pracovní úrovni, nelze poskytnout závazné konkrétní informace.